अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

चाँगुनारायण नगरपालिका, भक्तपुर

आर्थिक वर्ष २०७५।७६

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं

Serving the Nation

and

the People

दूरदृष्टि (Vision)

जनहितकालागि जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्द्धन गर्ने विश्वसनीय संस्था हुन प्रयत्नशील रहने ।

(We strive to be a credible institution in promoting accountability, transparency and integrity for the benefit of the people)

गन्तव्य (Mission)

सरोकारवालालाई सार्वजनिक कोषको दक्षतापूर्ण उपयोग सम्बन्धमा आश्वस्त पार्न स्वतन्त्र एवं गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने ।

(Provide independent and quality audit service to assure our stakeholders that the public funds are efficiently used)

मूल्य मान्यता (Core Values)

निष्ठा	(Integrity)
स्वतन्त्रता	(Independence)
व्यावसायिकता	(Professionalism)
पारदर्शिता	(Transparency)
जवाफदेहिता	(Accountability)

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
बबरमहल, काठमाडौं, नेपाल
Babar Mahal, Kathmandu, Nepal
(बागमती तथा गण्डकी प्रदेश लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय)

पत्र संख्या: २०७६/७७
च.नं 666

मितिः २०७७/३/२५

श्री चाँगुनारायण नगरपालिका,
भक्तपुर ।

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन ।

नेपालको संविधानको धारा २४१ बमोजिम त्यस कार्यपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७५।७६ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २०(२) बमोजिम यो प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । उक्त प्रतिवेदन लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २०(३) र दफा २२ बमोजिम कारबाहीको लागि अनुरोध छ ।

चाँगुनारायण नगरपालिका
छरिपाटी, भक्तपुर
दर्ता नं 295
दर्ता मिति 2077/4/15

(बामदेव शर्मा अधिकारी)
नायव महालेखापरीक्षक

Phone: 4258174, 4266034, 4255707, A.G. Fax: 977-1-4268309, Fax: 977-1-4262798, Post Box: 13328
email: aag.mgmt@oagnep.gov.np Web Page: www.oagnep.gov.np

"जनहितका लागि जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धनमा विश्वसनीय लेखापरीक्षण संस्था"

महालेखापरीक्षकको भनाई

टंकमणि शर्मा, दंगाल
महालेखापरीक्षक

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा संघ, प्रदेश र स्थानीयतहका सबै सरकारी कार्यालयको लेखापरीक्षण नियमितता, मितव्ययीता, कार्यदक्षता, प्रभावकारीता र औचित्यको आधारमा महालेखा परीक्षकबाट हुने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २०(२) मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक गाउँपालिका र नगरपालिकाको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ । सोही व्यवस्थाबमोजिम स्थानीय तहको २०७५।७६ को आर्थिक कारोबारको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

स्थानीय तहको लेखापरीक्षण नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन, सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, वित्तीय लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र निकायसंग सम्बन्धित ऐन, नियम समेतको आधारमा सम्पन्न गरिएको छ । लेखापरीक्षणको प्रमुख उद्देश्यहरुमा वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानूनको पालना, बजेट तथा योजना तर्जूमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन, सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण र उपयोग, जिम्मेवारी र जवाफदेहिता एवं सेवा प्रवाहको अवस्था मूल्याङ्कन गर्नु रहेको छ । स्रोत साधनको प्राप्ती र उपयोग सम्बन्धमा प्रचलित कानूनको पालना भए नभएको विश्लेषण गरी वित्तीय व्यवस्थापनमा सुधारका लागि सुझाव प्रस्तुत गरी सुशासन प्रबर्द्धनमा टेवा पुऱ्याउनु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७५।७६ को लेखापरीक्षण सम्पन्न भएपश्चात् जारी प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर प्राप्त प्रतिक्रियाका विषयहरु मिलान गरी कायम रहेका व्यहोरा समावेश गरी राय सहितको अन्तीम प्रतिवेदनजारी गरिएको छ । प्रतिबेदनमा दिएका सुझावहरुको कार्यान्वयनबाट स्थानीय तहमा रहेको सीमित स्रोत साधनको उपयोग गरी विकास निर्माण र सेवा प्रवाहमा मितव्ययीता, दक्षता र प्रभावकारीता आउने अपेक्षा गरिएको छ । फलस्वरुप स्थानीय तहको कार्यसम्पादनमा जवाफदेहिता र पारदर्शीता प्रर्बद्धन हुने विश्वास लिइएको छ ।

लेखापरीक्षणबाट मूलतः स्थानीय तहमा प्राप्त हुने अनुदान, आन्तरिक आय र राजश्व बाँडफाँडको प्रक्षेपण यथार्थपरक नरहेको, आन्तरिक आयतर्फ सङ्कलन न्यून रहेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, अवण्डा बजेट राखेको, खर्च पश्चात् बजेट तथा कार्यक्रम संशोधन गरी अनुमोदन गर्ने गरेको, वर्षान्तमा बढी खर्च गरेको, अत्याधिक प्रशासनिक खर्च गरेको, वितरणमूखी खर्चको बाहुल्यता रहेको जस्ता प्रबृति देखिएका छन । विकास निर्माणतर्फ योजना प्राथामिकीकरण नगरेको, साना तथा टुक्रे आयोजनाको छनौट गरेको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरु समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, तोकिएबमोजिम जनसहभागिता नजुटेको, दीगो विकासका लक्ष्य अनुरुप योजना र कार्यक्रम तर्जुमा नगरेको, दीर्घकालीन विकासको खाका तर्जुमा नभएको जस्ता समस्या रहेका छन् । स्थानीय तहको आन्तरिक व्यवस्थापनतर्फ आवश्यक शीपयुक्त जनशक्तिको कमी रहेको, सेवा प्रवाहमा अपेक्षित सुधार हुन नसकेको, स्रोत, साधन र सम्पत्तिको दुरुस्त अभिलेख नरहेको, सञ्चालित योजना, कार्यक्रम, सेवा प्रवाहको अभिलेख नराखेको, लेखाङ्कन तथा समग्र प्रतिवेदन प्रणाली र आन्तरिक नियन्त्रण कमजोर रहेको छ । साथै आन्तरिक लेखापरीक्षण भरपर्दो र प्रभावकारी नभएको पाइएको छ । गत विगतमा लेखापरीक्षणबाट औंल्याएका व्यहोराहरु सुधार तथा बेरुजू उपर अपेक्षित रुपमा आवश्यक कारबाही भए गरेको समेत देखिएन ।

समय र जनशक्तिको सीमितताको बावजुद यथासम्भव स्थानीय तहको कार्यस्थलमा नै उपस्थित भई लेखापरीक्षण गर्ने प्रयास गरिएको थियो । लेखापरीक्षणको क्रममा स्थानीय तहका प्रमुख सहितका पदाधिकारीहरुसँग छलफल समेत गरिएको थियो । लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भएका व्यहोराको कार्यान्वयनबाट स्थानीय तहको वित्तीय व्यवस्थापनमा सुधार हुने, भौतिक पूर्वाधार र सेवा प्रवाहमा सुधार हुने अपेक्षा गरेको छु । स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने स्थानीय तहका सबै पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरु र लेखापरीक्षण तथा प्रतिवेदन तयारीमा संलग्न यस कार्यालयका कर्मचारीहरु सबैलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । आगामी दिनमा समेत यस्तै सहयोगको अपेक्षा गर्दछु ।

२०७७ आषाढ २५ गते ।

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
(वागमती तथा गण्डकी प्रदेश लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय)
Phone: 4258174
4266034
4255707
A.G. Fax : 977-1-4268309
Fax : 977-1-4262798
Post Box : 13328
बबरमहल, काठमाडौं, नेपाल
Babar Mahal, Kathmandu, Nepal

पत्र संख्याः २०७६/७७
च.नं. ८४५

मितिः २०७७/३/२५

श्री नगरप्रमूखज्यू,
चाँगुनारायण नगरपालिका
भक्तपुर ।

विषय : **लेखापरीक्षण प्रतिवेदन ।**

कैफियत सहितको राय : हामीले चाँगुनारायण नगरपालिकाको २०७५।७६ को वित्तीय विवरण र त्यससँग सम्बन्धित आय-व्यय विवरण तथा लेखा टिप्पणीहरुको लेखापरीक्षण गरेका छौं ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक, पेश भएको २०७६ आषाढ ३१ मा समाप्त भएको २०७५।७६ को वित्तीय विवरण र त्यससँग सम्बन्धित अन्य विवरणले स्थानीय तहसँग सम्बन्धित प्रचलित कानूनबमोजिम सारभूतरूपमा सही तथा यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ ।

कैफियत सहितको रायव्यक्त गर्ने आधार

१. नगर पालिकाले महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचा प्रयोग गरी वित्तीय विवरण तयार गरेको छैन ।

२. लेखापरीक्षणबाट रु.३ करोड १८ लाख १० हजार बेरुजू देखिएको छ । सोमध्ये असुल गर्नुपर्ने रु.१ लाख २७ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु.५ लाख, प्रमाण कागजात पेश गर्नुपर्ने रु.१ करोड ५१ लाख ४८ हजार र पेश्की रु.१ करोड ६० लाख ३५ हजार रहेको छ ।

३. लेखापरीक्षणमा देखिएका व्यहोराहरुका सम्बन्धमा २०७६।१०।१५ मा जारी गरिएको प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर प्राप्त प्रतिक्रिया सहितका प्रमाण कागजातका आधारमा फछ्यौंट भएका दफाहरु हटाई कायम भएका व्यहोराको अन्तिम प्रतिवेदन पृष्ठ १९ (उन्नाइस) यसैसाथ संलग्न छ ।

४. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले पालिकाको पेश्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकिन हुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन ।

हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ । वित्तीय विवरण तयार गर्ने स्थानीय तहसँग हामी स्वतन्त्र छौं । त्यसकालागि स्वीकृत आचार संहिता अनुसार हामीले काम गरेका छौं । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरु हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ ।

वित्तीयविवरण उपर व्यवस्थापन र लेखाउत्तरदायीअधिकारीको जिम्मेवारीः आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ तथा अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय विवरण तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तिका कारण वित्तीय विवरण सारभूत रुपमा गलत आँकडा रहित स्वरुपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागु गर्ने जिम्मेवारी नगरपालिका व्यवस्थापनमा रहेको छ । नगर कार्यकारिणी, नगर प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत नगरपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रकृयाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन् ।

वित्तीयविवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी : वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा जालसाजी वा अन्य गल्ति समेतका कारण सारभूत रुपमा गलत आँकडा रहित रहेको होस् भनि उचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । लेखापरीक्षणमा उचित आश्वस्तताले सामान्यस्तरको आश्वस्ततासम्म प्रदान गरेको हुन्छ, तर लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानून बमोजिम गर्ने लेखापरीक्षण सम्पादन भएकै अवस्थामा पनि सबै प्रकारका जालसाजीजन्य वा अन्य गल्ति पत्ता लगाउने सक्ने निश्चितता भने हुदैन । वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा नै फरक पार्न सक्ने अवस्था देखिएका एउटै वा समग्रतामा हुने विषेश वा जालसाजीजन्य वा अन्य गल्तिलाई सारभूत रुपमा गलत आँकडा मानिएको छ ।

(बामदेव शर्मा अधिकारी)
नायव महालेखापरीक्षक

चाँगुनारायण नगरपालिका
लेखापरीक्षण प्रतिवेदन
२०७५।७६

परिचय : स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारीणी र न्यायीक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न र स्थानीय सरकारको संचालन गर्न चाँगुनारायण नगरपालीकाको स्थापना भएको हो । स्थानीय सरकारले संचालन गर्ने हरेक कार्यमा सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयलाई प्रर्वद्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका हरेक काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई लाभको वितरणमा सुलभ र गुणस्तरिय सेवा प्रदान गर्नु नगरपालिकाको कार्य रहेको छ । यो नगरपालिका अर्न्तगत ९ वडा रहेको ४९ सभा सदस्य ६२.९८ व.की.मी. क्षेत्रफल, ५५४३० जनसंख्या र ३ नं. प्रदेशमा अवस्थित छ ।

स्थानीय सञ्चित कोष : स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६९ र ७२ बमोजिम गाउँपालिकाले प्राप्त गरेको आय, अनुदान तथा सहायता र स्थानीय सरकार संचालनमा भएका व्ययहरु समावेश भएको आय व्यय हिसाव सहितको २०७५।७६ को संचित कोषको संक्षिप्त अवस्था निम्नवमोजिम रहेको छ :

आम्दानी			खर्च		
विवरण	रकम	जम्मा रकम	विवरण	रकम	जम्मा रकम
गत वर्षको मौज्दात		२१४४५८६०९.७	चालु खर्च		४३९७८६९५३.२
संचित कोष खाता	१८२३०६४२८		आन्तरिक चालु	१०७९६७४१७	
धरौटी खाता	२२०३५७९४.४		सामाजिक सुरक्षा	६७३४०४००	
मर्मत संभार कोष खाता	६९१२४९६.७८		गरिब सँग विश्वेश्वर	५८८०००	
कर्मचारी कल्याण कोष खाता	३२०३८९०		LGCDP	३०५३७५	
			प्रधानमन्त्री रोजगार	३३४२५६८	
यस आव को आम्दानी			प्रदेश शशर्त	१०९१०००	
नेपाल सरकार अनुदान		५८६६५६०००	नेपाल सरकार शशर्त	२५०१९५९९३	
वित्तिय समानिकरण अनुदान	१५८६०००००		सामाजिक सुरक्षा बेरुजु दाखिला	८९२६२००	
सशर्त अनुदान	२७९७५००००				
विशेष अनुदान	३७३७८०००				
समपुरक अनुदान	२९५८२०००				
समानिकरण अनुदान गोसपुल	८१३४६०००				
प्रदेश सरकार अनुदान		१११०३४०००	पूँजिगत खर्च		४७६६५१५१४.७
समानिकरण अनुदान	८७४३०००		नेपाल सरकार समानिकरण अनुदान	१५३६९१२४६	
सशर्त अनुदान चालु	१०५७२७५०		नेपाल सरकार समानिकरण गोसपुल	७११९७२१६	
सशर्त अनुदान पूजिगत	३१७१८२५०		नेपाल सरकार समपुरक अनुदान	२३८१८१०८	
विशेष अनुदान	५०००००००		नेपाल सरकार विशेष अनुदान	५५१८०००	
समपुरक अनुदान	१००००००००		राजश्व बाँडफाँड	३१६५८४३९	
			गोसपुलको खर्च घटाईएको	-९१०००००	
आन्तरिक आम्दानी		४६७७४२८४२.७	गत वर्षको बेरुजु दाखिला फाँटवारीमा समावेश नभएकोले खर्च बढाएको रु	२०२५०	
सामाजिक सुरक्षा		७६७४००००	प्रदेश सरकार समानिकरण अनुदान	८२२०६२५.२४	
गरिव सँग विश्वेश्वर		५६८०००	प्रदेश सरकार समपुरक अनुदान	५२७००००	
स्थानीय पूर्वाधार तथा साझेदारी विकास		३३८०००००	प्रदेश सरकार विशेष अनुदान	३६००१२३३.९	
प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम		३८५४०००	राजश्व बाँडफाँड	७४७२६३.७५	
एल जि सि डि पी		३०५०००	प्रदेश सरकार सशर्त अनुदान	३१६५८४३९	
कर्मचारी कल्याण कोष आम्दानी		५०००००	आन्तरिक पुजिगत	८२५५६३१६.९	
कन्टिन्जेन्शी र मर्मत कोष आम्दानी		१२४१०९९२.२२	स्थानीय पूर्वाधार तथा साझेदारी विकास	३३२९४३७७	

धरौटी आम्दानी		२३९३८१९२.३५	सडक बोर्ड	२१०००००	
विविध		६९६६४.९५	धरौटी फिर्ता		७५५८९९३.५४
			मर्मत संभार कोष खाता		७०१६९३७.३
			कर्मचारी कल्याण कोष खाता	०	
			मौज्दात बाँकी		६०१०६२९०३.१
			संचित कोष खाता	४९५३००६६७	
			चालु खाताबाट ट्रान्सफर गरिएको	१०४९६७७७	
			पूँजिगत खाताबाट ट्रान्सफर गरिएको	४०६७८०९८.३	
			मर्मत संभार तथा कन्टिन्जेन्सी खाताबाट ट्रान्सफर गरिएको	२०६३०२	
			धरौटी खाता	३८४१४९९३.२	
			मर्मत संभार कोष	१२२६२१७५.७	
			कर्मचारी कल्याण कोष	३७०३८९०	
कुल जम्मा		१५३२०७७३०२	कुल जम्मा		१५३२०७७३०२

दफा	लेखापरीक्षणबाट देखिएको व्यहोरा	रकम
१.	**खर्च गर्ने अख्तियारी र कार्यविधि :** स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ बमोजिम सभावाट बजेट स्वीकृत भएको सात दिन भित्र प्रमुख वा अध्यक्षले प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्ने व्यवस्था छ । तर नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतलाई खर्च गर्ने अख्तियारी दिएको पाइएन । ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार अख्तियारी प्रदान गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।	
२.	**श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा :** स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम चाँगुनारायण नगरपालीकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व वाँडफाँडवाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान,ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सिमा निर्धारण गर्न ४ सदस्यीय समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, सन्तुलीत वितरणमा वजेट सिमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकिकरण, बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन गर्नुपर्ने र कार्यपालीकामा पेश गर्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोमा नगरपालिकाको स्रोत तथा बजेट सिमा निर्धारण समितिको मिति २०७५।३।१० मा वैठक वसि रु.९६२८७९०००.० को आय व्यय अनुमान प्रक्षेपण गरेको छ ।	
३.	**स्थानीय तथ्यांक र अभिलेख** : स्थानीय तह संचालन ऐन, २०७४ को दफा ११ वमोजिम नगरपालीकाले आफ्नो क्षेत्र भित्रको आधारभुत तथ्याकं संकलन, अभिलेख र सोको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । नगरपालीकाले स्थानीय तथ्यांक सम्वन्धी निती, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको छैन । स्थानीय तहका हरेक प्राथमिकिकरणका क्रियाकलाप संचालनमा तथ्यांकले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हँदा सोको संकलन र अभिलेख राख्ने कार्यमा भुमिका अगाडि बढाउन आवश्यक छ । तथ्यांक वेगर प्राथमिकतामा राखिएका योजना बजेट, प्रक्रिया र कार्यान्वयनले उचित सार्थकता नपाउने हुँदा यस तर्फ नगरपालिकाले अभिलेख व्यवस्थापन गर्न जरुरी छ ।	
४.	**स्थानीय तहका पदाधिकारी सुविधा :** नेपालको संविधानको धारा २२७ मा नगरसभा तथा नगर सभाका सदस्यले पाउने सुविधाका सम्बन्धमा प्रदेश कानुन बमोजिम हुने व्यवस्था अनुसार गण्डकी प्रदेश संसदले स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ जारी गरेको छ । उक्त ऐनमा भएको व्यवस्थाअनुसार नगरपालिकाबाट देहाय बमोजिम रु.५८४७८००.० सुविधा वापत भुक्तानी भएको छ ।	

विवरण	प्रमूख र अध्यक्ष	उपप्रमूख	वडा अध्यक्ष ९ जना	कार्यपालिका सदस्य ८ जना	सभाका सदस्य २९ जना	जम्मा
मासिक सुविधा	४२००००.०	३६००००.०	२२६८०००	६७२०००.०	२०८८०००.०	५८०८०००.०

सञ्चार सुविधा(मासिक दरमा)	१८०००.०	१२०००.०	९८००.०	०	०	३९८००.०
बैठक भत्ता (बैठक संख्याको आधारमा)						
खाजा खर्च						
अन्य बैठक भत्ता						
यातायातखर्च मासिक						
					जम्मा:	५८४७८००.०

५. **कानुन निर्माण र कार्यान्वयन :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन बनाउन तथा सोको अधिनमा रही आवश्यकता अनुसार नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ । यस व्यवस्था अन्तर्गत यस बर्ष नगरपालिकाले ८ वटा ऐन, ३ वटा नियमावली, कार्यविधि १४ वटा, निर्देशिका ७ वटा र विधेयक ४ वटा गरी जम्मा ३६ वटा कार्य विधि तर्जुमा गरेकोमा ७ वटा मात्र राजपत्रमा प्रकाशित भई २९ वटा राजपत्रमा प्रकाशित भएका छैनन् राजपत्रमा प्रकाशित नभएकालाई राजपत्रमा प्रकाशन गर्न बाँकी देखिन्छ । नगरपालिलाई आवश्यक पर्ने अन्य ऐन, नियम निर्देशिका तथा कार्यविधिहरु तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्ने देखिन्छ ।

सि.नं.	कानुनको नाम
१.	नगर कार्यपालिका कार्यसम्पादन नियमावलि, २०७४
२.	नगर कार्यपालिकाको बैठक सञ्चालन सम्वन्धि कार्यविधि, २०७४
३.	नगर कार्यपालिकाको कार्य विभाजन नियमावलि, २०७४
४.	नगर सभा सञ्चालन कार्यविधि, २०७४
५.	आर्थिक विधेयक २०७४
६.	विनियोजन विधेयक २०७४
७.	बजार अनुगमन निर्देशिका, २०७४
८.	योजना सञ्चालन निर्देशिका, २०७४
९.	दैनिक प्रशासन कार्य सञ्चालन कार्यविधि, २०७४
१०.	शिक्षा ऐन, २०७४
११.	सहकारी ऐन, २०७४
१२.	कृषि प्रवद्र्धन ऐन, २०७४
१३.	जन प्रतिनिधि, पदाधिकारी तथाकर्मचारीहरुको आचारसंहिता, २०७४
१४.	विनियाोजन ऐन २०७४ लाई संसोधन गर्न भनेको ऐन २०७४
१५.	जग्गा विकास निर्देशिका, २०७४
१६.	निर्माण व्यवसाय नियमन निर्देशिका, २०७४
१७.	शिक्षा नियमावलि, २०७४
१८.	राजपत्रको ढाँचा अनुमोदन, २०७४
१९.	न्यायिक समिति सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
२०.	आर्थिक विधेयक २०७५
२१.	विनियोजन विधेयक २०७५
२२.	साधारणा निर्माणमुखी तथा खानीजन्य पदार्थ उत्खन्न अाुसार पसार एवं विक्रि वितरणा सम्न्धि कार्यविधि २०७५
२३.	टोल विकास संस्था सञ्चालन कार्यविधि २०७५
२४.	खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन कार्यविधि २०७५
२५.	स्थानिय विपद जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु अनुकुलन सिकाई केन्द्र (संचालन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका) २०७४
२६.	अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र वितरण कार्यविधि, २०७५
२७.	चाँगुनारायण नगरपालिकाको आन्तरिक आय संकलन(ठेक्का बन्दोबस्त) सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५

२८.	चाँगुनारायण नगरपालिका व्यवसाय कर निर्देशिका २०७५
२९.	सरसफाइ तथा **फोहोर** मैला व्यवस्थापन कार्यविधि २०७५
३०.	अनुदान तथा आर्थिक सहायता निर्देशिका २०७५
३१.	आन्तरिक आय ठेक्का बन्दोबस्त कार्यविधि २०७५
३२.	भवन निर्माण मापदण्ड तथा घर नक्सापास कार्यविधि २०७५
३३.	शिक्षा ऐन २०७४ लाई संसोधन गर्न बनेको ऐन २०७५
३४.	कर तथा गैरकर उठाउन बन्दाबस्त गर्न बनेको ऐन २०७५
३५.	बिनियोजन ऐन २०७५ लाई संसोधन गर्न बनेको ऐन २०७५

६.	**न्याय सम्पादन** : नेपालको वर्तमान संविधानको धारा २१७ मा व्यवस्था गरिए बमोजिम स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ अनुसार न्यायिक समितिले मुद्दा मामिला किनारा तथा मेलमिलाप गराउने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले उपप्रमुखको संयोजकत्वमा तीन सदस्यीय न्यायिक समिति गठन भई समितिमा २०७५ श्रावण देखि असारमसान्त सम्म जम्मा २४ उजुरी दर्ता भएकेमाा १५ वटा फछ्यौट भई छलफल हुन बाँकी ९ अल्या गरिएको रहेका छ । फछ्यौंट हुन बाकी मुद्धाहरो फछ्यौट गर्नेतर्फ समितिको ध्यान दिनुर्ने देखिन्छ ।	
७.	**संचित कोष हिसाब** : स्थानीय सरकार सन्चालन ऐन २०७४ को दफा ६९ माप्रत्येक नगरपालिकाका तथा गाँउपालिकाको एउटा सन्चित कोष रहने र उक्त कोषमा राजस्व, अनुदान, ऋण लगायतका रकमहरु रहने र उक्त कोषबाट खर्च गर्न सकिने रकमको व्यवस्था रहेको छ । कार्यालयले सन्चित कोषको हिसाब तयार गरेको नदेखिएकोले सन्चित कोषमा जम्मा भएको र सो बाट भएको खर्च एकिन गर्न नसकिएको हुँदा सन्चित कोषको हिसाब तयार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।	
८.	**सन्चित कोषमा ट्रान्सफर** : स्थानीय सरकार सन्चालन ऐन २०७४ को दफा ७५ मा एक आर्थिक वर्षमा खर्च हुन नसकी बाँकि रहेको रकम आर्थिक वर्षको अन्त्यमा सन्चित कोषमा जम्मा हुने व्यवस्था रहेकोमा कार्यालयले आर्थिक वर्षको अन्त्यमा चालु खर्च खातालायई र पूँजीगतखर्च खातालाई आर्थिक वर्षको अन्तमा बाँकि देखाएको छ । कानूनी व्यवस्था अनुसार यस्ता खातामा रहेको रकम सन्चित कोषमा जम्मा गरी खाताको मौज्दात शून्य बनाउनुपर्नेमा सो अनुसार भएको नदेखिएकोले कानूनी व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखियो ।	
९.	**लगानी र ऋण:** स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६८ बमोजिम चाँगुनारायण नगरपालिको वित्त आयोगको सिफारिसमा सम्बन्धीत सभाबाट स्वीकृत गरी उत्पादनशील, रोजगारमूलक, आन्तरिक आयवृद्धि तथा पूँजीगत कार्यका लागि आन्तरिक ऋण लिन सक्ने व्यवस्था छ । चाँगुनारायण नगरपालिकाले यो वर्ष कुनै पनि ऋण लिएको तथा लगानी गरेको देखिएन ।	
१०.	**कल्याण कोष** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका कर्मचारीले निजको सेवाशर्त तथा कानून बमोजिम अवकास हुँदा प्राप्त गर्ने योगदानमा आधारित उपादान, औषधिउपचार लगायतका सुविधा उपलब्ध गराउन अवकास कोषको स्थापना गर्ने व्यवस्था छ । उक्त कोषमा आफ्नो दरवन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाइपाई आएको मासिक तलवबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सोको वरावरले हुने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । नगरपालिकामा कार्यरत स्थानीय तहका कर्मचारीको तलवबाट रकम कट्टा गरी कल्याण कोषमा जम्मा गर्ने गरेको छैन । योगदानमा आधारित कल्याण कोषको व्यवस्था गर्नु पर्नेमा नगरपालिकाले कर्मचारी कल्याण कोष भनी यस वर्ष रु.५०००००। कार्य विधि वेगर खातामा राखेको पाइयो । कार्य विधि बनाउनु पर्ने रु.	५०००००
११.	**विद्युतीय लेखा :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६ मा कारोवार को लेखा राख्नु पर्ने तथा महालेखा नियन्त्रकको कार्यलयले नि:शुल्क रुपमा उपलब्ध गराई सवै नगरपालिकाले Sub National Tresury Regulatory application (SUTRA)प्रयोग गरी लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस नगरपालिकाले आर्थिक वर्ष २०७५/७६ सम्म उक्त सफ्टवयेरको प्रयोग गरेको देखिएन । स्थानीय तहको लेखाप्रणालीलाई बैज्ञानिक र व्यवस्थित गर्नका लागि लागू गरिएको उक्त सफ्टवयेरमा बजेट	

	प्रविष्टि गरी खर्चको लेखाङ्कन शुरु गरेतापनि प्रभावकारी रुपमा प्रयोग गर्नेतर्फ कार्यालयको ध्यान नपुगेको देखिन्छ ।	
१२.	**कर्मचारी व्यवस्था :** नेपाल सरकारको मिति २०७४।१२।१४ स्थानीय तहको अन्तरिम संगठन संरचना तथा दरवन्दी सम्वन्धी निर्णयकमा यस नगरपालिकामा ५८ जना कर्मचारी दरवन्दी रहने उल्लेख छ । स्वीकृत कर्मचारी दरवन्दी मध्ये पदपूति ३५ जना भएको पाइयो । रिक्त पद मध्ये २३ जनाको पदपूर्ती हुन सकेको छैन भने ११ जना करार र ५ जना आन्तरीक परिपत्रबाट काममा राखेको अवस्था छ । आवश्यक कर्मचारी व्यवस्थापन नहुँदा सेवा प्रवाहमा असर पर्ने भएकोले कर्मचारी व्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्ने देखियो	
१३.	**आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७८ बमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागु गर्नुपर्नेमा गरेको छैन । यस सम्बन्धी अन्य व्यहोराहरु तपसिल अनुसार रहेका छन् । • सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नियमावली, २०६५ अनुसार नागरिक वडापत्रमा उल्लेखित सेवाहरुको कार्यान्वयन स्थिति अनुगमन गर्न अनुगमन संयन्त्र तर्जुमा गर्नुपर्ने र सार्वजनिक सुनुवाई बर्षमा २ पटक हुने गरेको देखियो । • जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भए अनुसार विभिन्न मालसामान मर्मत तथा लिलाम गर्नुपर्नेमा गरेको छैन । • मूल्य खुल्न नसकेका सामानहरुको मुल्य खुलाई राख्नुपर्नेमा केहि सामानहरुको मूल्य खुलाएको छैन । • स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार चौमासिक खर्च गर्नुपर्नेमा कुल खर्चमध्ये अधिकांश रकम तेश्रो चौमासिकमा खर्च गरेको, • कार्यालयले उद्देश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरु पहिचान गरी निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख नराखेको, • वार्षिक कार्यक्रम अनुसार अनुगमन मूल्याङ्कन प्रतिवेदन दिने नगरेको, • स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १३ बमोजिम नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको निर्माण कार्य तथा अन्य सेवाको प्रयोजनको लागि निर्माण सामग्री, ज्याला, भाडा तथा महसुलको स्थानीय न्यूनतम दररेट आर्थिक वर्ष शुरु हुनु भन्दा पन्ध दिनअगावै तोकी सक्नु पर्नेमा दररेट तोकेको छैन । • कुनै रकमको भुक्तानी दिँदा रित पुगे नपुगेको जाँच गरी रसिद, बिल, भरपाईहरुमा सिलसिलेवार नम्बर राखी कार्यालय प्रमूखले तोकेको कर्मचारीले "भुक्तानी भएको"जनाउने छापसमेत लगाई दस्तखत गरी प्रमाणित गर्नु पर्नेमा सो अनुसार गरेको छैन । • यस नगरपालिकाले ठेक्काहरुको विस्तृत विवरण देखिने गरी ठेक्काखाता र कन्टिजेन्सि खाता राखेको छैन । • स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा७४ (२) अनुसार सार्वजनिक खरिद नियमावली बनाई लागु गर्न सक्ने व्यवस्था भएकोमा बनाएको छैन । • विभिन्न आयोजनाहरुको लागि निर्माण सामाग्री ढुवानी गर्दा ढुवानीको कर बिजक जारी गर्नु पर्नेमा नगरी भर्पाइ मात्र संलग्न गरेको सोही आधारमा खर्च भुक्तानी दिने गरेको पाइयो । • सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११२ अनुसार रु.१० लाखभन्दा बढिको निर्माण कार्य गराउँदा विमा गराउनु पर्नेमा कुनै पनि ठेक्कामा विमा गराएको तर उपभोक्ता समितिबाट गराएको काममा गराएको छैन । • सार्वजनिक निर्माण कार्यहरुको लागत अनुमान स्वीकृति, कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन आदिमा मिति	

	उल्लेख गरेको छैन । • वार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा कार्यक्रमका प्रत्येक कियाकलापहरुमा अनुगमन तथा मुल्याङ्कनको लागि एकमुस्ट राखी भ्रमण खर्च नियमावली अनुसार खर्च गर्नु पर्नेमा नगरेको • कन्टिन्जेन्सि खर्चको अभिलेख रजिष्टर नराखेको, • निजामती सेवा ऐन, २०४९ बमोजिम कार्यविवरण बनाई लागु गर्ने गरेको देखियो, • वातावरण संरक्षणको एकिकृत दिर्घकालीन योजना तयार नगरेको, • सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार सम्पन्न भएका योजनाहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण नगरेको,	
१४.	**राजश्व अभिलेख** : आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०५५ को परिच्छेद ४ दफा १२ र १३ ले राजस्वको अभिलेख अध्यावधिक गरी सोको लेखापरीक्षण गराउने जिम्मेवारी कार्यालय प्रमुखको हुने व्यवस्था रहेको छ । चाँगुनारायण नगरपालिको आर्थिक वर्ष ०७५।७६ मा साग्रिला नामको राजश्व सम्बन्धि सफ्टयर प्रयोग गरेपनी वडा कार्यालयले वडा नं. १,२ र ३ मा रसिद प्रयोग गरेको र अन्य ६ वटा वडामा सफ्टवेयर मार्फत राजस्व असुल गरेको, वडा कार्यालयले असुल गरेको राजश्व दाखिला समयमा नगरी मासिक वा एकमुष्ठ रुपमा गर्ने गरेको छ । वडाहरुले आफ्नो अनुकुलतामा राजस्व दाखिला गर्ने गरेको तथा नगरपालिकाले राजस्व लक्ष्य निर्धारण एवं आन्तरिक नियन्त्रण नगरेका कारण राजस्व आम्दानीको निर्णय देखि असुली तथा दाखिला सम्मका अभिलेख व्यवस्थित गरी श्रेस्ता राखेको छैन । यसवाट स्थानीय तहको बास्तबिक राजस्व असुली र दाखिला एकिन हुन सकेन । तसर्थ राजस्व सम्बन्धमा बिशेष ध्यान दिई आन्तरिक आयको उचित अभिलेखाङ्कन तथा परिचालन गर्नुपर्दछ ।	
१५.	**आन्तरिक लेखापरीक्षण** : स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ दफा ७७ (२) अनुसार स्थानीय तहले कानून बमोजिम आफ्नो आय तथा व्ययको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । नगरपालिकाले आफ्नो वार्षिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण आर्थिक वर्ष अन्तमा एक पटक मात्र गरेको छ । आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट आय तथा व्यय र त्यसको लेखाकंन प्रचलित कानूनद्वारा निर्धारित प्रक्रिया अनुरुप गरे वा नगरेको वित्तीय साधनको उपयोग मितव्ययी तवरले दक्षतापूर्वक प्रभावकारी रुपमा भए वा नभएको, स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुरुप लक्ष्य प्राप्ति गरे वा नगरेको वित्तीय प्रतिवेदनले आर्थिक कारोवारको सही यर्थाथ चित्रण प्रस्तुत गरे वा नगरेको र आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली प्रभावकारी गरे वा नगरेको जस्ता विषयमा जानकारी हुने कानूनमा भएको व्यवस्था अनुसार आन्तरिक लेखापरीक्षण नियमित रुपमा गराउनु पर्दछ । कार्यालयले आन्तरिक लेखापरीक्षणका लागि जनशक्ति तथा आन्तरिक लेखापरीक्षण शाखाको व्यवस्था गरी प्रभावकारी रुपमा आन्तरिक लेखापरीक्षणको माध्यमबाट आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली भरपर्दो बनाउनु पर्ने देखिन्छ ।	
१६.	**वजेट पेश गर्ने तथा पारित गर्ने** : स्थानीय तह संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ वमोजिम स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजश्व र व्ययको अनुमान कार्यपालीकावाट स्वीकृत गराई आषाढ १० गते भित्र सभामा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । आय व्ययको अनुमान साथ गत वर्षको वास्तविक आय व्यय, चालु आर्थिक वर्षको अन्तिम सम्ममा हुने आय व्ययको संशोधित अनुमान तथा आगामी आर्थिक वर्षको योजना तथा कार्यक्रम र आय व्ययको अनुमानित विवरण सभामा पेश गरि १५ दिन भित्र छलफल सम्पन्न गरी आषाढ भित्र पारीत गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । नगरपालीकाले सभामा २०७५/३/१० गते पेस गरि गाउँसभाले २०७५/३/१५ मा बजेट, नीति तथा कार्यकम पारित गरेको छ ।	
१७.	**चौमासिक खर्च** : आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम २३ वमोजि स्विकृत भएको कार्यक्रममा नियम २५ बमोजिम चौमासिक प्रगति विवरण वनाई पेश गर्नुपर्ने र चौमासिक कार्यलक्ष्य तथा कार्यक्रम वमोजिम कार्यसम्पादन सम्पन्न गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले यस वर्ष गरेको कुल पँजीगत खर्च रु. ४८३६३१२५४।८५ मध्ये प्रथम चौमासिकमा ६.६९	

प्रतिशत, दोश्रो चौमासिकमा १६.०६ प्रतिशत र तेश्रो चौमासिकमा ७७.२३ प्रतिशत खर्च गरेको देखिएको छ । तेस्रो चौमासिकमा भएको खर्च मध्ये आषाढ महिनामा मात्रै ५२.५८ प्रतिशत खर्च भएको छ । कार्यालयले आर्थिक बर्षको अन्त्यमा बढी भार पर्ने गरी खर्च गरेको पाइयो । स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार चौमासिक रुपमा तोकिएको लक्षित कार्य सोही अनुरुप सम्पन्न गर्नेतर्फ नगरपालिकाको ध्यान जानु पर्दछ ।

क्र. सं.	बजेट उपशीर्षक	कुल खर्च	चौमासिक खर्च			
			प्रथम चौमासिक	दोस्रो चौमासिक	तेस्रो चौमासिक	आषाढ महिना
१	आन्तरिकपुजिगत ने.स पुजिगत	३६८४३९३२५.७८	३२२००८४८.४८	६१३९५४१३.८७	२७४८४३०६३.४३	१९३०३४९०६.१२
२	प्रदेश पुजिगत	७६६२७५५२.०७	१८५१०१.७५	१००६०५८१.००	६६३८१८६९.३२	३८५७०४८०.९८
३	स्थानीय पूर्वाधार विकास साझेदारी कार्यक्रम	३३२९४३७७.	0	६२४००००.००	२७०५४३७७.००	१७४४४२२७.००
४	प्रदेशसमपुरक	५२७००००.	0	०	५२७००००.००	५२७००००.००
	जम्मा	४८३६३१२५४.८५	३२३८५९५०.२३	७७६९५९९४.८७	३७३५४९३०९.७५	२५४३१९६१४.१

यसरी तेस्रो चौमासिकमा ठूलो खर्च देखिनुले बर्षान्तमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकोले सन्तुलित खर्च व्यवस्थापन भएको देखिएन । स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार चौमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनु पर्दछ ।

१८. **राजस्व परामर्श समिति :** स्थानीय सरकार सन्चालन ऐन २०७४ को दफा ६५ मा राजस्व सम्वन्धी परामर्शको लागि एक स्थानीय राजस्व परामर्श समिति रहने व्यवस्था छ । उक्त समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत राजस्व सम्वन्धी कानूनको तर्जुमा, संशोधन, परिमार्जन र सोको परिपालनाका सम्वन्धमा आवश्यक परामर्श दिने, राजस्वको स्रोत, दायरा र दर समेतको विश्लेषण गरी आगामी आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुन सक्ने राजस्वको अनुमान गर्ने, राजस्वका दर र क्षेत्र लगायतका आधारमा आन्तरिक आयको विश्लेषण गर्ने र अनुमान गर्ने लगायतका कार्यहरु तोकिएको छ । राजस्व परामर्श समितिको बैठक मिति २०७५/५/२०, १०।८, ११।१० र ०७६/२/२० मा बसेता पनि ऐनमा उल्लेख भए अनुसारका कार्यहरु गरेको देखिएन ।

१९. **राजस्व दाखीला :** नगरपालिकाले नगदी रसिद वडा कार्यालयहरुमा पठाउने गरेको छ । वडाकार्यालयहरुबाट काटीएका नगदी रसिद हरुको आम्दानी भोलिपल्ट बैक दाखिला गर्नु पर्नेमा मासिक रुपमा नगरपालिकाको कार्यालयमा पठाउने गरेको छ । असुल भएको राजश्व सोही दिन वा भोलिपल्ट बैक दाखिला गर्नु पर्नेमा ढिलो दाखिला गरेको पाइएकोले यस्तो कार्यलाई तत्काल रोकी ऐन नियमको प्रावधान बमोजिम राजश्व दाखिला गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

२०. **सम्पति कर :** स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा गाउपालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनु पर्ने व्यवस्था रहेको छ मा नगरपालिकाले हालसम्म यो काम सुरु गरेको नपाइएकाले सो काम सुरुगर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

२१. **आर्थिक सहायता :** सार्वजनिक खर्चमा मितव्यीता र प्रभावकारीता कायम गर्ने सम्वन्धी नीति मार्गदर्शन २०७५ को बुँदा ३१ मा तोकिएको मापदण्ड भित्र रहेरमात्र क्षतिपूर्ति, औषधोपचार र आर्थिक सहायता वापतको खर्च उपलब्ध गराउने उल्लेख छ । कार्यालयले आन्तरिक चालु खर्च शीर्षकबाट विपन्न नागरिक तथा प्रकोप पिढीतलाई घरवास तथा औषधी उपचार खर्च वडा कार्यालयको सिफारिस राखी नगरपालिका वैठकबाट निर्णय रु.११६५०००।०० आर्थिक सहायता स्वरुप भूक्तानी गरेको छ । यस्तो खर्च लेख्न अनुदान तथा आर्थिक सहायता निर्देशिका २०७५ अनुसार आर्थिक सहायता दिने गरेको छ ।

२२. **वातावरणीय प्रभाव :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ मा नगरपालिका क्षेत्रमा

	स्थल, जल, वायू तथा ध्वनी प्रदुषण नियन्त्रण गरी वातावरण संरक्षण गर्ने कार्यमा सहयोग गर्ने गराउने कर्तव्य तोकेको छ । नगरपालिकाले यो वर्ष वातावरण संरक्षणको एकीकृत दीर्घकालीन योजना तयार गरेको छैन । सरसफाईको काममा नगरक्षेत्रको सडक सफाइ, फोहोर संकलन गरी ढुवानी केन्द्रमा जम्मा गर्ने, जस्ता वातावरण सुधारको नगरपालिकाले कुनै कार्यक्रम तथा वजेट नराख्ने कार्यले स्वच्छ तथा सफा नगर बनाउन तर्फ ध्यान पुगेको देखिएन । अत नगर सरसफाई तथा वातावरण संरक्षणका कार्यक्रमहरु समेत संचालन गर्नुपर्दछ ।
२३.	**उपभोक्ता समिति छनौट :** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ मा एक करोड सम्मको लागत अनुमान भएको निर्माण कार्य वा सो सम्बन्धी सेवा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट गराउन सक्ने र यसका लागि सम्बन्धित काम र सेवाको प्रकृति, परिमाण, लाग्ने रकम, उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समूदायले व्यहोर्ने वा व्यहोर्नु पर्ने रकम र अन्य आवश्यक कुराहरु खुलाई सार्वजनिक निकायले सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरी प्रस्ताव माग गर्न वा त्यस्तो समिति वा समुदाय आफैले प्रस्ताव वा निवेदन पेश गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ । तर कार्यालयले यस वर्ष उपभोक्ता समितिबाट कार्य गराउँदा संझौता बाहेक संझौता पूर्वका उक्त प्रकृया आंशिक रुपमा पालना गरेको देखियो । यसबाट विकास निर्माण कार्यमा उपभोक्ता समिति छनौटको आधार पारदर्शी र प्रतिस्पर्धात्मक तवरले भएको देखिएन । यसबाट निर्माण कार्यको समय, लागत र गुणस्तरमा असर पर्ने हुँदा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समूह छनौट गर्दा उक्त नियमावलीको व्यवस्था पालना गरी पारदर्शी र प्रतिस्पर्धात्मक तवरले गरिनु पर्दछ ।
२४.	**निर्माण कार्यको गुणस्तरसम्बन्धमा :** नगर कार्यपालिकाबाट पारित उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४ निर्माण सामग्रीको गुणस्तर, निर्माण विधि र प्रक्रियाको गुणस्तर सुनिश्चितता गर्ने जिम्मेवारी कार्यालयबाट खटिएका प्राविधिक कर्मचारी र उपभोक्ता समितिको हुने उल्लेख छ । साथै उपभोक्ता समितिबाट कार्यान्वयन भएको योजनाको दिगोपनाका लागि सम्बन्धित उपभोक्ता समितिले आवश्यक व्यवस्था गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले उक्त व्यवस्था अनुसार निर्माण कार्यको गुणस्तर सुनिश्चितता गर्न विभिन्न निर्माण सामग्रीको प्रयोगशाला परीक्षण गर्ने/गराउने, गाह्रो लगाउने तथा ढलानको कार्यको गुणस्तरका लागि सिमेण्ट मोर्टार तथा कंक्रिट क्यूब टेष्ट गराउने जस्ता कार्य आम्सिक रुपमा मात्र गराएको पाइयो । जसले गर्दा निर्माण कार्यमा आवश्यक गुणस्तर कायम भएको सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था छैन । अतः कार्यविधिमा उल्लेख भए अनुसार निर्माण कार्यको गुणस्तर सुनिश्चितता गर्न आवश्यक पहल हुनुपर्दछ ।
२५.	**सार्वजनिक सुनुवाई :** वडा समितिले प्रत्येक चौमासिकमा कम्तीमा एकपटक सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सम्बन्धमा सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्ने, सार्वजनिक सुनुवाइमा प्राप्त गुनासा तथा सुझावमध्य आफूले सक्ने कुरा सम्बोधन गरी नसक्ने खालका सुझाव तथा गुनासाहरू सम्बोधनको लागि स्थानीय तहको कार्यालयमा पठाउनुपर्ने उल्लेख छ । वडा कार्यालयहरूमा सार्वजनिक सुनुवाइ भएको र गुनासा सम्बोधनको लागि स्थानीय तहको कार्यालयमा प्राप्त भएको प्रमाण पेश हुन आएन । कार्यविधिको पालना गर्नुपर्दछ ।
२६.	**परामर्श सेवा :** बाग्मती प्रदेश आर्थिक कार्यविधी ऐन, २०७४को दफा ८ को व्यवस्था बमोजिम नयाँ आयोजनाको हकमा रकम प्रस्ताव गर्दा सम्भाव्यता गर्न आवश्यक हुने तथा सम्भाव्यता अध्ययन पश्चात आगामी वर्ष खर्च हुन सक्ने रकम मात्र पुष्ट्याई प्रस्ताव गर्नु पर्ने व्यवस्था छ ।सम्भाव्यता अध्ययन भई स्वीकृत भइसकेका तथा क्रमागत रुपमार्यान्वयनमा रहेका आयोजनाका हकमा खरिद योजना वा सम्झौता अनुरुप आगामी वर्ष आवश्यक पर्ने रकम प्रस्तव गर्ने व्यवस्था छ । नगरपालिकाबाट यस वर्ष २ वटा कार्यक्रमको सम्भाव्यता अध्यायन गरी परामर्शखर्चमा रु.३८०६६५२.१९ खर्च गरेको छ ।

कार्यक्रमको नाम	लागत अनुमान	परामर्श खर्च		
		गत वर्षसम्मको	चालु वर्षको	जम्मा
चाँगुनारायण नगरपालिकाका सडकहरु फास्ट ट्र्याक	१८५२०७०	०	१८३७६२७.१९	१८३७६२७.१९

अनुसूची- १

चाँगुनारायण नगरपालिका, भक्तपुरको सञ्चित कोष विवरण
२०७५।७६

(रु.हजारमा)

क्र.सं.	स्थानीय तह	जिल्ला	आय: गत वर्षको जिम्मेवारी	आय: समानीकरण अनुदान	आय: सशर्त तथा अन्य बजेट अनुदान	आय: अन्य आय	जम्मा आय	व्यय: चालु खर्च	व्यय: पूँजीगत खर्च	व्यय: अन्य खर्च	व्यय: जम्मा खर्च	मौज्दात
			१	२	३	४	५ (२+३+४)	६	७	८	९ (६+७+८)	१० (१+५-९)
१.	चाँगुनारायण न.पा.	भक्तपुर	२१४४५९	१६७३४३	६४५६१३	५०४६६२	१३१७६१८	४३९७८७	४७६६५१	१४५७६	९३१०१४	६०१०६३

अनुसूची- २

बेरुजू बर्गीकरण (विनियोजन, राजस्व, धरौटी र अन्य कारोबार)
२०७५।७६

(रु.हजारमा)

सि.न.	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	प्रारम्भिक बेरुजू: दफा संख्या: सैद्धान्तिक	प्रारम्भिक बेरुजू: दफा संख्या: लगती	प्रारम्भिक बेरुजू: रकम	प्रतिक्रियाबाट फछ्र्यौट: दफा संख्या: सैद्धान्तिक	प्रतिक्रियाबाट फछ्र्यौट: दफा संख्या: लगती	प्रतिक्रियाबाट फछ्र्यौट: रकम	बाँकी बेरुजू: दफा संख्या: सैद्धान्तिक	बाँकी बेरुजू: दफा संख्या: लगती	बाँकी बेरुजू: रकम	बाँकी बेरुजू: असुल गर्नुपर्ने	नियमित गर्नुपर्ने: अनियमित भएको	नियमित गर्नुपर्ने: प्रमाण कागजात पेश नभएको	नियमित गर्नुपर्ने: राजश्व लगत जिम्मेवारी नसारेको	नियमित गर्नुपर्ने: सोधभर्ना नलिएको	नियमित गर्नुपर्ने: जम्मा	पेश्की: कर्मचारी	पेश्की: अन्य	पेश्की: जम्मा
१.	भक्तपुर	चाँगुनारायण न.पा.	७३	२१	४७९५३	१	४	१६१४३	७२	१७	३१८१०	१२७	५००	१५१४८			१५६४८		१६०३५	१६०३५

अनुसूची- ३

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति
२०७५।७६

(रु.हजारमा)

क्र.सं.	स्थानीय तह	जिल्ला	गत बर्ष सम्मको बाकी	यो वर्षको फछ्र्यौट	बाँकी	यो वर्ष सं.प.वाट कायम भएको बेरुजू	यो वर्षको बेरुजू	कुल बाँकी बेरुजू
१	चाँगुनारायण नगरपालिका	भक्तपुर	१२१६०६	४८८९४	७२७१२	०.०	३१८१०	१०४५२२